

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 691/2011 muuttamisesta tiettyjen ympäristötilinpitoa koskevien moduulien käyttöön ottamiseksi

Neuvoston tilastotyöryhmä 7.10.2022

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Alkuperäinen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan ympäristötilinpidosta annettiin vuonna 2011. Se sisälsi kolme tilastointivelvoitteet määrittävää aihealueittaista moduulia (ilmanpäästöjä koskevat tilit, toimialoitteiset ympäristöverot ja materiaaalivirtatilit), joiden tiedot jäsenmaiden tulee toimittaa komissioon (Eurostat). Vuonna 2014 asetuksen tilastointivelvoitteisiin lisättiin kolme uutta moduulia (ympäristönsuojelumenoja, ympäristöliiketoimintaa ja fyysisiä energiavirtoja koskevat tilit).

Komissio antoi Euroopan ympäristötilinpitoa koskevan uuden muutosehdotuksen 11.7.2022. Asetusta laajennettaisiin toistamiseen lisäämällä siihen kolme uutta moduulia: metsätilit, ympäristötukia ja vastaavia tulonsiirtoja koskeva tilinpito sekä ekosysteemitilinpito. Uusimmasta laajennusehdotuksesta ei ole tehty vaikutustenarviointia. Komissio ei pitänyt sitä tarpeellisena, koska alkuperäisestä asetuksesta se tehtiin, ja jo tuolloin ennakoitiin uusien moduulien käyttöönotto komission ehdotusten perusteella. Nyt lisättäväksi ehdotetut moduulit sisältyvät ennakoituihin uusiin moduuleihin.

Suomessa ympäristötilinpidosta vastaa Tilastokeskus. Luonnonvarakeskus on tuottanut vapaaehtoisuuspohjalta metsätilinpitoa. Suomen Ympäristökeskus on kehittänyt ekosysteemitilinpitoa hanke pohjaisesti.

Muutosehdotusta on valmisteltu unionin tilastoviraston, Eurostatin, johdolla yhteistyössä jäsenmaiden ympäristötilastoasiantuntijoiden ja -johtajien kanssa. Euroopan tilastojärjestelmäkomiteaa on kuultu 18.5.2022. Siinä Suomi kannatti asetuksen päivittämistä, ja ilmoitti tuovansa jäljelle jääneet huolensa esiin neuvostovaiheessa.

Ehdotuksen käsittely neuvoston tilastotyöryhmässä alkoi 9.9.2022 komission ehdotuksen esittelyllä ja jäsenmaiden alustavilla huomioilla. Puheenjohtajamaa on pyytänyt jäsenmailta kirjallisia näkemyksiä asetuksesta määräaikaan 16.9.2022.

Asetuksen varsinainen käsittely neuvoston tilastotyöryhmässä alkanee 7.10.2022, jolloin aloitettaneen ehdotuksen yksityiskohtainen läpikäynti. Tätä käsittelyvaihetta varten tarvitaan Suomen kanta komission ehdotukseen nähden. Vaiheen tavoitteena on

saavuttaa neuvoston neuvottelumandaatti tuleviin EU:n instituutioiden välisiin neuvotteluihin.

Suomen kanta

Suomi kannattaa asetuksen laajentamista, jotta voidaan vastata paremmin muun muassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tietotarpeisiin.

Suomi suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, että komissiota pitäisi informoida ennakkoon joidenkin lähdetietojen käytöstä. Lisäksi Suomi ehdottaa, että asetukseen lisättäisiin komission rahoitusta kuvaava artikla ja derogaatioita koskevaa säännöstä laajennettaisiin. Suomi myös esittää joitain täsmennyksiä käytettyyn terminologiaan. Suomi pyrkii vaikuttamaan näihin neuvostokäsittelyn aikana.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tärkeimpänä tavoitteena on laajentaa Euroopan ympäristötilinpidon soveltamisalaa, jotta voidaan tarjota parempaa tilastotietoa mm. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman edistämiseksi ja kestävyysohjelmien tietotarpeisiin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin julkisti vuonna 2019 erityiskertomuksen nimellä 'Euroopan ympäristötilinpito: Hyödyllisyyttä päätöksentekijöiden kannalta voidaan parantaa' (16/2019). Kertomuksessa suositeltiin, että komissio parantaisi ympäristötilinpidon moduulien relevanssia ympäristöalan päätöksenteon kannalta.

Ympäristötilinpito on monialainen tilastollinen kehys, jolla yhdistetään taloutta ja ympäristöä koskevat tiedot. Ympäristötilinpidon avulla mitataan ympäristön vaikutusta talouteen ja talouden vaikutusta ympäristöön yhtenäisellä ja yhdenmukaisella tavalla kansantalouden tilinpidon kanssa.

Käyttäjät analysoivat ja hyödyntävät ympäristötilinpitoa mallinuksessa ja katsauksissa sekä valmisteltaessa toimintapoliittisia ehdotuksia ja raportoituessa politiikan täytäntöönpanosta ja vaikutuksista. Uusien moduulien avulla saadaan useampia integroituja tietokokonaisuuksia, joita voidaan käyttää näihin tarkoituksiin.

Keskeisten muutosehdotuksen sisältö, niiden aiheuttamat vaikutukset Suomen nykyiseen tilastotuotantoon, Suomen näkemykset muutoksiin sekä perustelut, kun Suomi ehdottaa niihin muutoksia neuvostokäsittelyssä

- Artikla 3 Moduulit uusi kohta 4a. Säädetäisiin, että metodologisen ja toteutettavuustutkimuksen jälkeen, komissio voisi säätää delegoidulla asetuksella, mitkä ekosysteemipalvelujen tiedot pitäisi ilmoittaa myös rahamääräisenä sekä niiden ensimmäisestä viitevuodesta ja tuottamisessa sallittavista menetelmistä. Suomella ei ole kohtaan huomautettavaa.
- Artikla 5 Tiedonkeruu uusi alakohta 2(d). Mikäli jäsenmaa käyttää tietolähteenä 'muuta asiaankuuluvia lähteitä, menetelmiä tai innovatiivisia lähestymistapoja', sen tulisi ilmoittaa komissioon (Eurostat) niiden käytöstä ja tietojen laadusta yksityiskohtaisesti ennen viitevuoden alkamista.
 - Suomen mielestä laaduntarkkailun tulee perustua tietotoimitusten yhteydessä jäsenmaiden toimittamiin laaturaportteihin, kuten asetuksen artiklassa 7 määritellään. Lisäksi ennakkoinformointisäännös on käytännössä ongelmallinen, koska noin kolme vuotta ennen tietojen toimittamisen määräaika kaikkia käytettävät tietolähteet eivät ole välttämättä tiedossa ja niiden laadusta ei ole

mahdollista raportoida, koska tiedot eivät ole tuolloin käytettävissä. Suomi ehdottaa lisäinformointisäännöksen poistamista.

- Artikla 8 Poikkeukset (derogaatiot). Poikkeuksia olisi mahdollista hakea vain nyt lisättäväksi ehdotettuihin uusiin moduuleihin. Viimeaikaisissa tilastoalan asetuksissa poikkeuksia voi hakea myös delegoitujen ja täytäntöönpanoasetusten aiheuttamiin muutoksiin. Suomi ehdottaa, että artiklaa laajennettaisiin kattamaan myös nykyiset moduulit sekä delegoitujen ja täytäntöönpanoasetusten aiheuttamat muutokset, koska nekin voivat edellyttää merkittäviä muutoksia, ja lisäaika uusien velvoitteiden toteuttamiseen tuo ajallista joustoa.
- Rahoitusta koskeva artikla. Asetuksessa ei ole rahoitusta koskevaa artiklaa kuten viimeaikaisissa tilastoalan asetuksissa. Suomi ehdottaa, että asetukseen lisätään ko. artikla, jossa määritellään, että komissio voi rahoittaa mm. asetuksen nojalla tehtäviä pilottitutkimuksia ja mahdollisesti muita kehittämistoimia, joita asetuksen velvoitteiden täyttäminen jäsenmaissa edellyttää.
- Liite VII. Metsätilit. Tietojen avulla mitataan erityisesti metsäalaa sekä sitä, kuinka suuri osa siitä on käytettävissä puunkorjuuseen ja miten tilanne muuttuu ajan mittaan. Asetus edellyttää, että tilasto laaditaan vuosittain tilastovuodesta 2023 lähtien. Tiedot tulee toimittaa 21 kuukaudessa.
 - Suomi ei tuota tällä hetkellä asetuksen mukaista metsätilinpitoa. Tiedot on varauduttu tuottamaan asetuksen edellyttämällä aikataululla.
 - Suomella on joitain teknisiä kommentteja mm. terminologian täsmentämiseksi.
- Liite VIII. Ympäristötuet ja vastaava tulonsiirrot. Asetus edellyttää, että tilasto laaditaan vuosittain tilastovuodesta 2023 lähtien. Tiedot tulee toimittaa 24 kuukaudessa.
 - Tilastointia kehitetään parhaillaan ja tiedot on varauduttu tuottamaan asetuksen edellyttämällä aikataululla.
- Liite VIII. Ekosysteemitilinpito. Tietojen avulla yhdistetään luonnon monimuotoisuuden ja luonnonpääoman näkökohdat yleisten resurssien jakamista ja kestävyyttä koskevien taloudellisten kysymysten kanssa. Asetuksen mukaan ekosysteemien laajuutta ja tilaa koskevat tilit tulee laatia kolmen vuoden välein ja ekosysteemipalvelut vuosittain tilastovuodesta 2024 lähtien. Tiedot tulee toimittaa 24 kuukaudessa.
 - Suomella on todennäköisesti käytettävissään riittävät lähdeaineistot vaadittujen tietojen tuottamiseksi. Suomessa aihealueen tietotuotantoa on kehitetty tutkimuspainotteisesti. Säännöllisen tilastoinnin käynnistäminen edellyttää merkittäviä kehittämistoimia.

Säädösvallan siirrot komissiolle

Artikla 3(4a). Komission tulee tehdä metodologinen ja toteutettavuustutkimus ekosysteemipalvelujen rahamääräisestä arvottamisesta. Tulosten pohjalta komissio voisi täydentää asetusta delegoidulla asetuksella, mitkä ekosysteemipalvelujen tiedot tulee toimittaa myös rahamääräisenä sekä tietojen ensimmäisestä viitevuodesta ja niiden tuottamisessa sallittavista menetelmistä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 338 artiklan 1 kohta. Parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisesti toimenpiteet, joilla varmistetaan sellaisten tilastojen tuottaminen, joiden avulla EU voi hoitaa tehtävänsä. Tilastojen on täytettävä puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja

tilastosalaisuutta koskevat vaatimukset aiheuttamatta kohtuutonta rasitetta yrityksille, viranomaisille tai kansalaisille. Määräenemmistöpäätös.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin vastuuvaiokunta on ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta ENVI. Esittelijää ei ole vielä nimetty.

Kansallinen valmistelu

Perusmuistio on käsitelty Tilastoalan EU-asioiden yhteistyöryhmän kirjallisessa menettelyssä 19–21.9.2022.

Eduskuntakäsittely

Eduskuntaa informoidaan E-kirjeellä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetuksella ei ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Metsätilit/LUKE. Tietojen tuottaminen edellyttää kehittämistoimia, koska kaikkia edellytetyjä tietoja ei vielä tuoteta, joten pitää kartoittaa uusia tietolähteitä ja laatia niistä tilastot säännöllisesti. Suoraan tiedonkeruuseen henkilöiltä tai yrityksiltä ei oletettavasti ole tarvetta. Komissiolta on haettu grant-rahoitusavustusta kehittämiseen 80 000 euroa, mutta sen saannista ei ole varmuutta. Tilien säännöllinen tuottaminen edellyttäneen karkeasti arvioituna vajaan yhden henkilötyövuoden panoksen.

Ympäristötuet ja muut vastaavat tulonsiirrot/Tilastokeskus. Tietojen tuottaminen edellyttää kehittämistoimia, johon on saatu EU:n rahoitusavustusta noin 90 000 euroa. Uusia tiedonkeruita ei oletettavasti tarvita. Tietojen säännöllinen tuottaminen siihen liittyvine tehtävineen edellyttää karkeasti noin yhden henkilötyövuoden panosta eli noin 65 000 euroa vuodessa.

Ekosysteemitilinpito. Alustavana arvio on, että kehittämiseen tarvitaan 80 000–130 000 euroa, ja vuosittaiseen ylläpitoon 65 000–80 000 euroa.

Asetuksen muuttaminen lisää myös yhteistyön ja koordinoinnin tarvetta virastojen välillä, ja lisäksi ympäristötilinpidon sisältöön ja erityisesti tietojen koherenssiin ja tietokokonaisuuden hallintaan liittyvää työtä. Esitetyt moduulit täydentävät jo olemassa olevia moduuleita. Kyseisiin tehtäviin on arvioitu tarvittavan karkeasti noin yhden henkilötyövuoden panosta ja lisäksi tiedonhallintaan liittyviä muita toimintamenoja noin 80 000 euroa vuodessa pysyvästi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Muiden maiden alustavista näkemyksistä. Neuvoston tilastotyöryhmän kokouksessa 9.9.2022 usean maan mielestä ekosysteemitilinpitoa ei pitäisi säätää pakolliseksi vaan sen tuottamisen pitäisi olla vapaaehtoista. Erityisesti maita huolestutti se, että joistain ekosysteemipalveluista pitäisi jatkossa tuottaa myös rahamääräiset tiedot. Maiden mielestä tietojen rahallisesta arvottamisesta ei ole olemassa globaalia standardia tai edes vakiintunutta menetelmää. Lisäksi komission ehdotuksessa komissio voisi säätää delegoidulla asetuksella, mitkä ekosysteemipalvelujen tiedot pitäisi ilmoittaa myös

rahamääräisenä, tietojen ensimmäisestä viitevuodesta ja niiden tuottamisessa sallittavista menetelmistä. Jotkut maat ovat ilmoittaneet vastustavansa rahamääräisten tietojen määrittämistä delegoidulla asetuksella vaan niistä pitäisi säätää muutamalla perusasetusta.

Asiakirjat

Komission ehdotus: COM(2022) 329 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anita Heinonen, Tilastokeskus, anita.heinonen@stat.fi, + 358 046 923 1506,
Johanna Pakarinen, Tilastokeskus, johanna.pakarinen@stat.fi, + 358 50 367 8014,
Sami Hautakangas, valtiovarainministeriö, sami.hautakangas@gov.fi, + 358 50 575 5752,
Mari Ylä-Jarkko, Luonnonvarakeskus, mari.yla-jarkko@luke.fi, +358 29 532 2522,
Jorma Jantunen, Suomen Ympäristökeskus, jorma.jantunen@syke.fi, + 358 29 525 1217.

VAHVA-tunnus

EU/522/2022

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite

COM(2022) 329 final